

Nr 31.

Av herr **Lindman m. fl.**, om anslag till ryske undersåten *Alexander Sibiriakoff*.

Vegaexpeditionen 1878—1880 under vetenskaplig ledning av A. E. Nordenskiöld har alltid räknats som en av de märkligaste forskningsfärder, som någonsin utförts. Fartygets befälhavare, kapten Louis Palander, lyckades föra Vega en väg, som aldrig förut befarits av något fartyg. Nordostpassagens gåta, som föresvävat så mången djärv sjöman, löstes på ett lika fulländat som oväntat sätt. Den vetenskapliga staben ombord insamlade ett rikt och dyrbart material, som vidgade på ett mycket väsentligt sätt vår kännedom om de arktiska trakternas växt- och djurliv, klimat, befolkning etc. Expeditionens sällsynta framgång och de vetenskapliga resultat, som den medförde, bidrog kraftigt att göra Sveriges namn känt, hedrat och aktat i hela den civiliserade världen.

Expeditionen bekostades främst av trenne män, nämligen Hans Maj:st Konung Oscar II, doktor Oscar Dickson i Göteborg och den ryske köpmannen Alexander Sibiriakoff, vilka sinsemellan lika delade kostnaderna. Enligt vad som kunnat utrönas uppgick var och ens andel till omkring 110,000 kr. Svenska staten beviljade full sjöavlöning under tvenne år åt i expeditionen deltagande officerare, underbefäl och manskap, avlöning åt expeditionens läkare, uppgående till 3,500 kr. för år, portionspengar för flottans manskap efter 1 kr. 50 öre för man och dag. Vidare erhöll expeditionen rätt att från flottans förråd i Karlskrona utbekomma proviant, medikamenter, kol, olja och annan behöflig utredning intill ett värde av 10,000 kr. Vidare medgavs att expeditionens fartyg finge utrustas och försättas i fullt sjödugligt skick på flottans varv i Karlskrona, varvid dock det belopp, varmed dessa kostnader kunde komma att överskrida 25,000 kr., skulle betalas av expeditionen.

Av Vegafärdens trenne mecenater lever ännu ryssen Alexander Sibiriakoff. Denne har förutom genom sitt bidrag till Vegafärden även

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 4 saml. 11 häft. (Nr 31—33).

på annat sätt kraftigt understött den svenska arktiska forskningen. Sålunda ställde han ett belopp av 25,000 rubel till Nordenskiölds disposition såsom ett bidrag till dennes forskningsfärd år 1875 till Jenissej. På Sibiriakoffs bekostnad lät Nordenskiöld här i Sverige bygga en ångbåt, Lena, vilken sedan som ett slags tenderfartyg åtföljde Vega till Lenaflodens mynning. När man i början av år 1879 började frukta för Vegaexpeditionens öde, lät Sibiriakoff bygga ett fartyg, A. E. Nordenskiöld, med uppgift att efterforska de saknade. Fartyget strandade dock på kusten av Japan.

Av vad här anförts framgår, att Alexander Sibiriakoff utövat gent emot svensk forskning ett storartat och i vår vetenskapliga kulturhistoria mycket betydelsefullt mecenatskap. Någon ekonomisk vinst av de understödda företagen har han ej haft, medan hedern av de lyckade expeditionerna tillfallit vårt land. Det torde vara något ganska enastående, att en främling på detta sätt befrämjar den vetenskapliga forskning, som utgår från ett annat land. Svensk vetenskap har gett honom en blygsam erkänsla genom inval i lärda sällskap. Sålunda är han sedan 1879 ledamot av Vetenskaps- och Vitterhetssamhället i Göteborg, sedan 1880 korresponderande ledamot av Örlogsmannasällskapet och hedersledamot i Svenska sällskapet för antropologi och geografi.

Liksom så många andra framstående ryssar lever emellertid nu den forne frikostige mecenaten i en svår misär. Genom den revolution, som ägt rum i hans fädernesland, är han landsflyktig, och han kan ingenting utfå av de pengar, som han ägde och som han insatt i rysk bank. För närvarande vistas han i Nizza, där Sveriges konsul, herr Léo Eliasson, tagit reda på hans förhållanden. Genom bidrag av några för svensk forskning intresserade erhåller han för närvarande genom Sveriges konsul ett blygsamt månatligt understöd av 300 fres. Huru länge dylika bidrag från enskilda personer skola kunna erhållas, är emellertid mycket ovisst. Skulle de utebliva, hotas en man, som på ett frikostigt och framsynt sätt främjat svensk forskning, av den bittraste nöd. Det torde knappast kunna anses hedersamt för vårt land, om vi skulle låta en man, som genom frikostig hjälp gjort sig så förtjänt om vår tacksamhet, framsläpa sina sista år under de allra svåraste umbäranden. Ett ganska blygsamt anslag skulle under nuvarande förhållanden betyda mycket.

Herr Alexander Sibiriakoff är född 1849 och är nu sålunda 71 år gammal. Det är naturligtvis mycket ovisst, om förhållandena i Ryssland skola kunna ordna sig under hans livstid, så att han återfår något av sin egendom. Det torde emellertid vara riktigast att för närvarande

bevilja anslaget endast för innevarande och närmast följande år; skulle de förhållanden, som nu göra detsamma behöfligt, även i fortsättningen kvarstå, bör givetvis framställning göras om förnyat anslag.

På grund av vad vi sålunda anfört, få vi hemställa,

att riksdagen behagade anslå dels ett belopp av 3,000 kronor att utgå å tilläggsstat 1921, dels 3,000 kronor att utgå 1922 till ryske undersåten Alexander Sibiriakoff.

Stockholm den 18 januari 1921.

Arvid Lindman.

Nils Edén.

Hj. Branting.
